

relationship between accumulated depreciation and formation of the respective funds accumulation and compensation. Unfortunately, this problem of domestic economic schools is overlooked and this is what determines the relevance of the research objectives.

The necessity of revision at the state level approaches to the formation of the enterprises of various forms of ownership accumulation fund with the aim of boosting economic growth by increasing the rate of expanded reproduction.

accumulation fund, compensation fund, expanded reproduction, growth, depreciation

Одержано 23.03.15

УДК 338.45:246.87

М. О. Чуприна, канд. екон. наук

Національний технічний університет України «КПІ», м. Київ, Україна

Проблеми та перешкоди на шляху забезпечення провадження алокаційного управління розвитком промислового потенціалу України

Обґрунтовано, що розвиток промислового потенціалу є об'єктивною основою задля генерування ознак надійності функціонування національної економічної системи. Визначено, що реалізації концепції алокаційного управління розвитком промислового потенціалу України потребує активізації інвестиційної діяльності, як визначального фактора прогресивних структурних зрушень та передумови для прискорень процесів провадження прогресивної трансформації у структурі промислового виробництва та оновлення виробничого потенціалу. Здійснено уточнення і деталізація проблем та перешкод на шляху формування і застосування алокаційного управління розвитком промислового потенціалу України.

промисловий потенціал, алокаційне управління розвитком промислового потенціалу

М. А. Чуприна, канд. екон. наук

Національний технічний університет України «КПІ», г. Киев, Украина

Проблемы и препятствия на пути обеспечения реализации алокационного управления развитием промышленного потенциала Украины

Обосновано, что развитие промышленного потенциала является объективной основой для генерирования признаков надежности функционирования национальной экономической системы. Определено, что реализации концепции алокационного управления развитием промышленного потенциала Украины требует активизации инвестиционной деятельности, как определяющего фактора прогрессивных структурных сдвигов и предпосылки для ускорения процессов прогрессивной трансформации структуры производства и обновления промышленного потенциала. Осуществлено уточнение и детализация проблем и препятствий на пути формирования и использования алокационного управления развитием промышленного потенциала Украины.

промышленный потенциал, алокационное управление развитием промышленного потенциала

Постановка проблеми. Ключовим фактором економічного зростання країни та забезпечення її конкурентоспроможності на світових ринках є забезпечення результативності управління розвитком стратегічного потенціалу (СП) національного господарства. Проте, це найскладніше питання сучасного державотворення не може бути вирішеним без підвищення ефективності використовуваних технологій управління розвитком потенціалу реального сектору економіки. Визнаємо, що саме використання концепції алокаційного управління розвитком промислового потенціалу України створює передумови для прискорень процесів провадження прогресивної трансформації у структурі промислового виробництва та оновлення виробничого потенціалу.

© М. О. Чуприна, 2015

Аналіз ранніх досліджень і публікацій. Теоретичним і прикладним аспектам вирішення багатогранних проблем забезпечення ефективності функціонування промисловості, присвячені праці О. Алімова, Ю. Кіндзерського, В. Микитенко, Ю. Пилипенка М. Скрипниченка та ін. [2, 3, 4, 6]. Саме дослідження цих науковців присвячені уточненню поняття «промисловий потенціал» та обґрунтуванню необхідності формування системи управління його розвитком. Віддаючи належне теоретичній та практичній цінності попередніх здобутків, необхідно відмітити, що існує потреба у системному дослідженні проблематики забезпечення ефективності управління розвитком потенціалу промисловості України як визначальною складовою підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Постановка завдання. Основними цілями даної статті є уточнення та деталізація проблем та перешкод на шляху формування і застосування алокаційного управління розвитком промислового потенціалу України.

Основні наукові результати дослідження базуються на використанні загальнонаукових методів економічного дослідження: наукової абстракції та порівняльний; аналізу та синтезу; метод теоретичного узагальнення.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах господарювання, на думку автора статті, необхідно за рахунок концентрації різних за природою ресурсів у точках промислового зростання (в межах пріоритетних на сучасному етапі розвитку національного господарства видах економічної діяльності інноваційних зрушень) забезпечити певний рівень технологічної конкурентоспроможності галузей і виробництв у системі розподілу праці в контексті підвищення конкурентоспроможності української промисловості на світовому ринку.

З огляду на зазначене, виникає нагальна потреба у проведенні комплексного аналізу сукупності умов технологічного «прориву» саме промисловості України. Автор дослідження погоджується з висновками науковців, що приведено у [1, 2, 5] про те, що здійснити такий прорив реально навіть із урахуванням наявної максимальної зношеності технологічного обладнання у провідних галузях економіки України. Але, задля цього потрібним є суттєве коригування всієї державної науково-технічної політики, оскільки, вона повинна бути орієнтована на максимальну централізацію інвестиційних ресурсів і резервів, забезпечення пріоритетності фінансування фундаментальних наукових досліджень. Для нинішнього етапу промислового зростання в Україні характерною є наявність ізольованого розвитку прогресивних технологій у сфері ВПК і аерокосмічній промисловості, атомної енергетики при домінуючих капіталовкладеннях у традиційні базові виробництва, що пов'язані з видобутком ПЕР і первинними процесами металургійного циклу.

Реалізації концепції алокаційного управління розвитком промислового потенціалу України потребує активізації інвестиційної діяльності, що є визначальним фактором прогресивних структурних зрушень та створює передумови для прискорень процесів провадження прогресивної трансформації у структурі промислового виробництва та оновлення виробничого потенціалу за рахунок нарощення інтелектуального.

Отже, реалізація ендогенізованої стратегії структурних змін у промисловості України передбачає запровадження системи радикальних технологічних, інституціональних і організаційно-управлінських змін, орієнтованих на посилення ефективності використання внутрішніх ресурсів та піднесення розвитку і підвищення рівня національної промисловості.

При цьому, автор дослідження підтримують думку науковців [1, 2; 4, 5, 7], що серед пріоритетних напрямів соціально-економічної політики розвитку національної

промисловості, яка характеризується інноваційним спрямуванням розвитку та формуванням прогресивних структурних зрушень, можна виділити наступні: 1) збереження та підвищення конкурентоспроможності промислової продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках; 2) реалізація комплексу заходів щодо активізації інвестиційно-інноваційної діяльності з урахуванням положень Стратегії економічного та соціального розвитку України на 2004 – 2015 рр.; 3) стимулювання ресурсо- і ЕЕ у національній промисловості; 4) розробка технічних регламентів, включаючи вимоги безпеки споживачів та екологічної безпеки промислового виробництва; 5) розвиток інфраструктури (транспортної, торговельно-збутової, виробничої, системи професійної освіти тощо), необхідної для зниження трансформаційних витрат; 6) реструктуризація збиткового сектору промисловості, підвищення дієвості інститутів банкрутства, вирішення проблем монопрофільних територій; 7) формування конкурентного середовища, створення паритетних і сприятливих умов економічної діяльності в промисловості і на конкретних ринках; 8) організаційна перебудова компаній-виробників промислової продукції з метою підвищення ефективності управління, широка диверсифікація виробництва, кооперація виробничих компаній на національному та міжнародному рівнях для вирішення вагомих науково-технічних і виробничих проблем в найкоротші терміни з найменшими витратами; 9) забезпечення рентабельності виробництва та сталого фінансового становища національної економіки, забезпечення поточних та одноразових витрат на розвиток виробництва за рахунок власних коштів промислових підприємств; 10) подальше удосконалення ринкових механізмів та інститутів, оптимізація структури державного сектору промисловості при зростанні ефективного управління державним майном; 11) сприяння розвитку галузей та виробництв з високою продуктивністю праці з низькими питомими витратами; 12) підвищення ефективності природних монополій при забезпеченні інформаційної прозорості і жорсткого аудиту за їхніми витратами, організаційного розподілу природно-монопольних і немонопольних сегментів; 13) формування конкурентного середовища у немонопольних сегментах.

Звідси, можна визнати, що алокаційне управління розвитком промислового потенціалу має вирішальне значення у формуванні й генеруванні відтворювальних пропорцій, притаманних структурно-інноваційної моделі розвитку промисловості та національного господарства. Тому, стратегічні напрями і цільові орієнтири концепції алокаційного управління розвитком промислового потенціалу повинні реалізовуватися системно і в найбільш сприятливій для цього послідовності з урахуванням реальної структури та сучасних проблем реального сектору національної економіки.

Ідентифікація потенціалів розвитку національного промислового комплексу дозволяє встановити певний перелік перешкод на шляху забезпечення та підвищення ефективності управління розвитком промислового потенціалу (табл. 1). Також зазначимо, що саме повільність якісних зрушень у використанні та розвитку промислового потенціалу України обмежує структурні та функціональні зміни в національній економіці, що спрямовані на підвищення її конкурентоспроможності на основі технологічної модернізації, тобто перехід до нової якості економічного розвитку реального сектору економіки країни.

З нашої точки зору, подальші перспективи розвитку технологічної складової промислового потенціалу України та зростання технологічної конкурентоспроможності визначатимуться саме спроможністю вітчизняних підприємств подолати базові суперечності розвитку системи управління розвитком потенціалу промисловості у цілому.

Таблиця 1 - Перешкоди на шляху провадження алокаційного управління розвитком промислового потенціалу України

Група ПП	Клас потенціалів промисловості	Основні перешкоди на шляху формування й нарощення певного класу потенціалу промисловості
1	2	3
Матеріальні потенціали	Виробничий	Зменшення коштів на оновлення ОВЗ, погіршення стану виробничого комплексу, відсутність ефективної системи відтворення виробничого потенціалу промисловості, зниження обсягів наукоємної продукції, посилення сировинної спрямованості
	Технічний, технологічний	Відсутність обґрунтованої структурної політики; відсутність ефективних механізмів оновлення технологічної бази виробництва; високий ступень ризику інновацій; скорочення фінансування НДДКР; відсутність ефективної системи державного регулювання НТП; відсутність розвинутої ринкової інфраструктури інноваційної діяльності; сировинний характер експорту, особливості технологічної культури трудових ресурсів; низька готовність інститутів влади ініціювати та впроваджувати позитивні зміни в управлінні технологічною складовою промислового потенціалу.
	Енергетичний	Недосконала структура національного паливно-енергетичного комплексу; незначне зменшення показників енергоємності ВВП при одночасному скороченні споживання первинних ПЕР (надто висока енергоємність ВВП); залежність від імпортних поставок ПЕК; недостатні темпи розвитку інноваційного й науково-інтелектуального потенціалу промисловості; несприятливий інвестиційний клімат у сфері ЕЕ, обмеженість іноземних інвестицій; низькі темпи раціоналізації виробничих процесів та вивільнення значних ресурсів енергозбереження за рахунок послідовної політики енергозбереження (зміни структури сировини, що використовується, зокрема широке застосування вторинних матеріалів та зміни номенклатури продукції); низькі темпи модернізації технологічного переозброєння промисловості та модернізації промислового обладнання; відсутність спрямованості на: проведення між- і внутрішньогалузевих змін та згортання малоефективних, енергоємних та екологічно брудних виробництв; стимулювання прискореного розвитку ЕЕ виробництв легкої та харчової промисловості, інформатики та обчислювальної техніки; створення нових видів хімічних продуктів для тонких технологій, радіотехніки, приладобудування, інформаційного обслуговування; створення ЕЕ обладнання
Факторні потенціали	Економічний	Формування значних розривів у макроекономічних балансах (передусім ВВП, бюджету, грошей, платіжному балансі); поширення деструктивних процесів внаслідок виникнення руйнівних дефіцитів ресурсів; зростання економічних злочинів. «тіньової» економіки, криміналізація економічних відносин. корупція

Група ПП	Клас потенціалів промисловості	Основні перешкоди на шляху формування й нарощення певного класу потенціалу промисловості
1	2	3
	Фінансовий	Нестача оборотних коштів; недостатня фінансова підтримка з боку держави; високі банківські ставки на кредити; витрати на нарощування капіталу; значні витрати на нововведення; недолік інвестиції на впровадження нововведень; подальше нарощення внутрішнього боргу без адекватного використання ресурсів на модернізацію промислового виробництва для цілей реструктуризації попередніх запозичень
	Соціальні та трудовий	Відсутність соціальної орієнтації національної економіки і, зокрема, промислового виробництва; формування тенденції зниження кількісних та якісних параметрів трудового потенціалу та створення загрози щодо перспектив поширення бази його відновлення в умовах інноваційної модернізації виробництва та можливостей компенсації втрат за рахунок підвищення продуктивності праці внаслідок прискорених темпів депопуляції та старіння нації; відсутність системи підвищення кваліфікації і накопичення досвіду в організації праці робочої сили в умовах інноваційного розвитку, особливо в об'єднанні зусиль усіх складових інноваційного процесу;
	Нормативно-правовий	Недосконалість законодавчої бази; високі економічні ризики, збільшення терміну окупності нововведень, недостатній захист вітчизняного виробника від можливостей негативних наслідків вступу в СОТ, недостатнє сприяння для створення міжнародних виробничо-технологічних кластерів з освоєння виробництва та розширення експорту наукомісткої продукції, недостатній захист інтелектуальної власності
	Інноваційний та інвестиційний	Структурна деформація промислового комплексу, домінування сировинних галузей і галузей із низьким рівнем обробки, що мають порівняно низький потенціал інноваційної активності і ефективності; відсутність попиту на високотехнологічну вітчизняну продукцію на внутрішньому і зовнішньому ринках; неадекватність системи організації виробництва завданням інноваційного розвитку; відсутність ефективних ОСУ і системи стимулювання, обробки науково-технологічної та економічної інформації з метою її оперативного використання; відсутність досвіду дійового захисту інтелектуальної власності та об'єктивної інформації про наявний інтелектуальний потенціал промисловості; у своєму інноваційному розвитку промисловість вимушена розраховувати на власні фінанси; незалученість значного обсягу потенційних інвестицій до виробничого процесу; не диверсифікований характер інвестиційних процесів та неефективна галузева структура; низький рівень формування інвестиційних резервів та ефективності використання, зневага до проблем створення цивілізованої інвестиційної інфраструктури, перекіс у структурі інвестицій (технологічній, відтворювальній,

Група ІІІ	Клас потенціалів промисловості	Основні перешкоди на шляху формування й нарощення певного класу потенціалу промисловості
1	2	3
Системноуніверсального функціонування	Організаційний	галузевій, регіональній), відсутність стратегії по відношенню до прямих іноземних інвестицій Дублювання функцій управління на різних рівнях; недостатня гнучкість ОСУ; ускладнення контролю; обмежена сфера застосування сучасних типів ОСУ.
	Науковий та інтелектуальний	Недостатній рівень фінансування науково-технічних робіт, втрата наукових кадрів та інтелектуальної власності, нераціональна структура науково-технічного потенціалу, зменшення інноваційної активності, несумісність технологій, структурно-галузева та інтелектуальна несумісність, витіснення промисловості на узбіччя НТП і перетворення країни на сировинний придаток, повільний розвиток ефективних форм інноваційної діяльності, слабкий розвиток інфраструктури трансферу технологій
	Інформаційний	Низький рівень інформаційної підтримки інноваційної діяльності у промисловості, що перешкоджає здійсненню інновацій, нестача інформації щодо кон'юнктури зовнішніх ринків, відсутність можливостей розширення кооперативних зв'язків і міжнародного співробітництва, запобігання інформаційних втрат, розвиток інформаційних технологій та створення на їх основі інформаційних систем

Джерело: запропоновано і систематизовано за результатами економетричного аналізу і аналітичної оцінки системи управління розвитком промислового потенціалу.

Відтак, вважаємо, що стратегічні напрями і цільові орієнтири концепції алокаційного управління розвитком промислового потенціалу повинні реалізовуватися системно з урахуванням реальної структури та сучасних проблем реального сектору національної економіки.

При цьому, нами пропонується «дерево цілей» будувати на основі системи критеріїв загальнодержавного і галузевого значення на таких п'яти рівнях оцінок: 1) основна загальнонаціональна мета; 2) критерії оцінки часових пріоритетів видів економічної діяльності на базі нових технологій; 3) критерії оцінки пріоритетів науково-технічної діяльності на рівні промисловості; 4) критерії оцінки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня; 5) узагальнюючі критерії привабливості і вірогідності реалізації технологій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Результати проведеного дослідження довели, що реалізація ендогенізованої стратегії структурних змін у промисловості України передбачає запровадження системи радикальних технологічних, інституціональних і організаційно-управлінських змін, орієнтованих на посилення ефективності використання внутрішніх ресурсів та піднесення розвитку і підвищення рівня національної промисловості. Звідси, можна визнати, що алокаційне управління розвитком промислового потенціалу має вирішальне значення у формуванні й генеруванні відтворювальних пропорцій, притаманних структурно-інноваційної моделі розвитку промисловості та національного господарства. Формування і застосування алокаційного управління розвитком промислового потенціалу потребує розв'язання проблеми наукового обґрунтування інноваційного механізму генерування

технологічних, економічних, інвестиційних, організаційних, нормативних, екологічних і соціальних чинників промислового зростання. Відтак, визнаємо, що аналітична оцінка результативності функціонування системи управління розвитком промислового потенціалу України дозволила встановити певний перелік перешкод на шляху забезпечення підвищення ефективності управління розвитком промислового потенціалу. Серед яких слід зазначити: а) недостатній рівень ефективності управління розвитком інноваційного потенціалу промисловості; б) низьку результативність провадження політики структурних змін; в) недостатні темпи нарощення інформаційно-методичного потенціалу розвитку реального сектору національної економіки; г) нераціональне використання та нарощення технологічного потенціалу розвитку національного промислового комплексу.

Розвиток подальших досліджень в даному напрямку повинен бути спрямований на обґрунтування складу трирівневої системи показників (абсолютних, інтегральних та узагальнених інтегральних показників визначення сукупних можливостей національної промисловості) задля ідентифікації масштабів розвиненості промислового потенціалу та результативності управління його розвитком.

Список література

1. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний аспекти: Монографія [Текст] / Міжнародна рада з науки (ICSU) [та ін.]; наук. керів. М. З. Згуровський. – К.: НТУУ «КПІ» МОН України, 2010. – Ч. 2. Україна в індикаторах сталого розвитку. – 359 с.
2. Кіндзерський Ю. В. Концептуальні основи стратегії розвитку промисловості України на період до 2017 року [Текст] // М. Якубовський, В. Новіцький, Ю. Кіндзерський // Економіка України [наук.-практ. ж-л / гол. ред. В. М. Геєць]. – 2007. – № 1. – С. 4–20.
3. Микитенко В. В., Алимов О. М. Технології управління стратегічним потенціалом розвитку України / В. В. Микитенко, О. М. Алимов // Електронний фаховий журнал ДУ ІЕП НАНУ, Національне господарство України: теорія та практика управління, Електронне наукове фахове видання 2011. – № 1 (1). Режим доступу:http://www.nbu.gov.ua/-journals/NacGosp/2011/Alimov_Mikitenko.pdf
4. Потенціал ендогенного зростання економіки України: Монографія [Текст] / [М. І. Скрипниченко, Т. І. Приходько, В. Р. Сіденко та ін]; за ред. д.е.н., проф. М. І. Скрипниченка; НАН України; Ін-т економіки та прогнозування. – Київ, Вид-во Ін-ту економіки та прогнозування, 2010. – 436 с.
5. Пропозиції щодо формування проекту концепції сталого розвитку України: науково-аналітична записка [Текст] / О. І. Амоша, В. П. Антонюк, О. Ф. Новікова та ін. – НАН України, Інститут економіки промисловості. – Донецьк, Вид-во ІЕП НАНУ, 2011. – 50 с.
6. Пилипенко Ю. І. Технологічна структура національної економіки: теорія, практика та регулювання: Монографія [Текст] / Ю. І. Пилипенко.– Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2010. – 202 с.
7. Череп А. В. Економічний механізм регулювання розвитку промислового виробництва: Монографія [Текст] / А. В. Череп, О. В. Лепьохін, Л. Г. Олейнікова. – Запоріжжя: ЗПУ МОНмолодьспорту України, 2011. – 352 с.

References

1. Zhurov's'kyy, M. Z. (Ed.). (2010). *Analiz staloho rozvytku – hlobal'nyy i rehional'nyy aspekty [Analysis of sustainable development - global and regional]*. Kyiv: NTUU «KPI» MON Ukrayiny [in Ukrainian].
2. Yakubov's'kyy, M., Novits'kyy, V., Kindzers'kyy, Yu. (2007). *Kontseptual'ni osnovy stratehiyi rozvytku promyslovosti Ukrayiny na period do 2017 roku [Conceptual basis of industrial development strategy of Ukraine till 2017]*. *Ekonomika Ukrainy – Ukraine's economy, 1*, 4–20 [in Ukrainian].
3. Mykytenko, V. V., Alymov, O. M. (2011). *Tekhnolohiyi upravlinnya stratehichnym potentsialom rozvytku Ukrayiny [Technology of strategic potential of Ukraine]*. *Elektronnyy fakhovyy zhurnal DU IEP NANU, Natsional'ne hospodarstvo Ukrayiny: teoriya ta praktyka upravlinny* – Electronic control professional journal PA IEFof NASU, Ukraine national economy: theory and practice of management, 1(1). <http://www.nbu.gov.ua>. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/-journals/NacGosp/2011/Alimov_Mikitenko.pdf [in Ukrainian].

4. Skrypnychenko, M. I., Prykhod'ko, T. I., & Sidenko V. R. (2010). *Potentsial endohennoho zrostannya ekonomiky Ukrainy [The potential of endogenous growth Ukraine]*. Kyiv, Vyd-vo In-tu ekonomiky ta prohnozuvannya [in Ukrainian].
5. Amosha, Q. I., Antonyuk, V. P., & Novikova O. F. (2011). *Propozytsiyi shchodo formuvannya proektu kontseptsiyi staloho rozvytku Ukrainy: naukovo-analitychna zapyska [Proposals for the formation of the project of sustainable development of Ukraine: Scientific analytical note]*. Donetsk, Vyd-vo IEP NANU [in Ukrainian].
6. Pylypenko, Yu. I. (2010). *Tekhnolohichna struktura natsional'noyi ekonomiky: teoriya, praktyka ta rehulyuvannya: Monohrafiya [Technological structure of national economy: theory, practice and regulation]*. Dnipropetrovs'k: Natsional'nyy hirnychyy universytet [in Ukrainian].
7. Cherep, A. V., Lep'okhin, O. V., & Olynikova, L. H. (2011). *Ekonomichnyy mekhanizm rehulyuvannya rozvytku promyslovoho vyrobnytstva: Monohrafiya [Economic regulation mechanism of industrial production]*. Zaporizhzhya: ZPU MONmolod'sportu Ukrayiny [in Ukrainian].

Margaryta Chuprina, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv, Ukraine

Challenges and Obstacles on the Way of Ensuring the Proceedings of Allocative Management of Development of Industrial Potential of Ukraine

The purpose of the article is accurate and detail definition of challenges and obstacles on the way to the formation and application of allocative management for development of industrial potential of Ukraine.

It has been proved that the development of industrial potential is an objective basis for generating signs of reliability of the national economic system. It has been determined that the implementation of the concept of allocative management for development of industrial potential of Ukraine needs stimulation of investment as a determining factor of progressive structural changes and pre-condition for the acceleration of progressive transformation in the structure of industrial production and upgrading production capacity.

It has been proved that allocative management of development of industrial capacity is crucial for formation and generation of reproductive proportions inherent in structural and innovative model of development of the industry and national economy. Analytical assessment of performance management system development of industrial potential of Ukraine allowed to establish a list of obstacles to improving the efficiency of managing the development of industrial potential.

industrial potential, allocative management of industrial potential development

Одержано 05.05.15

УДК 331.2 (477)

Н. П. Базалійська

С.А. Кравець

Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна

Сучасні проблеми оплати праці в Україні в умовах кризи національної економіки

Стаття присвячена висвітленню проблем оплати праці в Україні за сучасних умов господарювання. Здійснено оцінку рівня добробуту населення на основі аналізу основних показників оплати праці, що включають рівні мінімальних соціальних стандартів, у тому числі номінальної і реальної мінімальних заробітних плат. Виявлено причини низької купівельної спроможності (реальної зарплати) українських громадян. Визначено особливості середньої та середньомісячної заробітних плат в умовах девальвації національної валюти. Проаналізовано динаміку змін сум заборгованості з виплати заробітної плати та обґрунтовано причини їх наявності.

оплата праці, заробітна плата, індекс споживчих цін, індекс реальної заробітної плати, мінімальна заробітна плата, прожитковий мінімум, заборгованість з виплати заробітної плати

© Н. П. Базалійська, С.А. Кравець, 2015